

Jazyk a styl odborných prací

Kristýna Bobáková

1. Nepoužíváme cizí slova jen proto, že dobře znějí. Odbornosti tím nepomůžeme, spíš přidáváme práci čtenáři, místo abychom jej podporovali ve snaze porozumět nám. Volme srozumitelná slova v mateřštině, snažme se neodradit. Cizí slova používáme pouze v případech :
 - ustálené normy (kdy funguje jako termín, myslíme ale na to, jestli je čtenáři srozumitelný) (paradigma, organologická ikonografie...)
 - speciálního významu , který by se v češtině musel opisovat více slovy a složitěji (habitus....)
 - „ozvláštnění“ – chceme výpověď nějak zabarvit – naznačit nadhled nad vlastní hypotézou a ironický odstup od citovaného autora (zde i zastaralé výrazy jako kadlub, bibelot...)
 - „šoková funkce“ - na místech, kde tušíme ochabování čtenářovy pozornosti (slova jako prisma, diapazon....)
2. Neopakujeme slova – nenuďme čtenáře stejnými výrazy a využívejme bohatou slovní zásobu (platí zejména pro fádní sloveso být, dávejme pozor i na četnost slova „je“ v slovesech se sponou a slovesech trpného rodu – je uvedený, je citovaný, je uveden, je citován...)
3. Neopakujeme stejné syntaktické prostředky – všeobecně má každý student tendenci nadužívat přívlastkových souvětí, navíc s opakováním tytéž spojky „který“. Tendence je jasná – zhušťování výpovědi do menšího textu. Právě tato snaha ale v mnoha případech znesnadňuje čtenáři pochopení našich formulací a tím i problému, nemluvě o orientaci ve stavbě souvětí.
4. Nepoužívejme rozsáhlá souvětí - jsou nepřehledná, unavující a literárně nudná. Další osvědčený prostředek pro zvýraznění výpovědní hodnoty informace představuje zkrácení věty následující po souvětí.
5. Všimějme si, že stylistická návaznost vět odpovídá i návaznosti obsahové. (Tady pozor na pořadí slov ve větě – ať je patrná souvislost mezi sdělením 1. věty a navazující větou – čeština má možnost bohatého větného pořádku na rozdíl třeba od němčiny...) Docilme jednotného proudu myšlenek, aby se nám stylisticky nezadrhl v momentě, kdy chceme podat nejpregnantnější důkaz svého tvrzení.
6. Před psaním odborného textu si oživme pravopisná a gramatická pravidla, abychom zbytečně neshodili jeho úroveň.
7. Nepoužívejme květnatá spojení, působí zhoubně zvláště v kombinaci s cizími slovy. (*Výsostná metamorfóza hlubinných pocitů, totálních osobnostních postojů k univerzu prostřednictvím racionální konstrukce...* – jeden známý muzikolog o *Kunst der Fuge*)
8. V analýzách děl i skladatelů se vyvarujme očadlíkovským neduhům (Mirko Očadlík – Svět orchestru – hudební analýzu u něj supluje projekce jeho představ o hudebním obsahu skladby) - nepišme naše subjektivní dojmy a vyznání - objektivizujme náš jazyk – domnívám se na základě...., v těchto souvislostech můžeme vyvodit, že....
9. Na závěr jedna otázka – nemáte při čtení svého textu problémy s dechem? Pokud ano, zredukujte slova ve větách a věty v souvětích. Obecně lze říci, že věta, kterou proneseme nahlas na jeden dech, je únosná stylisticky i obsahově.